

Remissvar till demokratiutredningen

Demokratiutredningen kom den 18 januari med sitt slutgiltiga betänkande. Nätverket för evidensbaserad policy vill med anledning av detta betänkande inkomma med ett eget remissvar avseende hur den föreslagna reformen om sänkt rösträttsålder är tänkt att utvärderas.

Nätverket för evidensbaserad policy är ett nätverk av forskare och akademiker med ett intresse för en mer vetenskapligt och evidensbaserad politik, särskilt när det gäller att utvärdera effekter av politiska reformer. Vi vill därför föra fram våra synpunkter med anledning av Demokratiutredningens förslag.

Nätverket är generellt sett positivt till att nya reformer prövas innan de implementeras fullt ut i samhället, något som demokratiutredningen vill göra avseende förslaget om 16 års åldersgräns för rösträtt. Det som Demokratiutredningen föreslår är att kommuner som infört rösträtt från 16 års ålder skall jämföras med dem som inte gjort det för att se om valdeltagandet blev högre och om fler unga tog förtroendeuppdrag. Vi noterar med glädje att utredningen således tydligt anger vilka mål reformen syftar till att uppnå.

Nätverket anser att fler politiska reformer behöver prövas, för att sedan, med vetenskapliga metoder, utvärderas innan de införs på stor skala. Detta tillvägagångssätt gör att staten kan införa reformer fullt ut först efter att reformens effekter är kända.

Dock är Nätverket kritiskt till Demokratiutredningens förslag om hur rösträtten för 16-åringar ska utvärderas. Utredningen föreslår att enskilda kommuner själva ska få ansöka om att införa rösträtt från 16 års ålder och därefter utvärdera resultatet av reformen i dessa kommuner. Denna metod, som ofta kallas självselektion, har gång på gång visat sig ha stora metodologiska brister. Det är inte otroligt att inställningen till rösträtt för 16-åringar i kommuner beror på det politiska styret i kommunen - vissa partier har en mer positiv inställning än andra. Samtidigt är det allmänt känt att det politiska styret i sin tur i stor utsträckning beror på socioekonomiska faktorer i kommunerna - som utbildningsnivå och inkomst. Detta innebär att självselektion kan leda till att det i praktiken blir omöjligt att utvärdera effekterna av denna politiska reform på det sätt Demokratiutredningen eftersträvar, eftersom de kommuninvånare som deltar inte är representativa för befolkningen som helhet.

Nätverket föreslår därför att någon form av randomisering används istället för självselektion av kommuner. Randomiserade studier har används länge inom medicin för att identifiera effekter av olika behandlingar och är idag standard inom bland annat läkemedelsutveckling. På senare tid har det också kommit att användas allt mer inom samhällsvetenskap och för att utvärdera politiska reformers effekter. Randomiserade studier för att utvärdera politiska förslag är exempelvis mycket vanligt inom utvecklingsekonomi.

De metodologiska detaljerna för en eventuell randomisering och utvärdering av demokratiutredningens förslag bör diskuteras av vetenskaplig och metodologisk expertis tillsammans med berörda tjänstemän. Ett exempel på en metodologisk utmaning är att ungas mobilitet gör det svårare att utvärdera effekter på valdeltagande om inte

randomiseringen görs på ett sådant sätt att det blir möjligt att identifiera vilka individer som haft rösträtt från 16 års ålder.

Avslutningsvis vill Nätverket betona att vi tycker att demokratiutredningens förslag om att pröva och utvärdera sina förslag är mycket positivt. Det är också av denna anledning vi vill att det ska vara möjligt att dra korrekta slutsatser om reformens effekter.

Nätverket för evidensbaserad policy